

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *A lakáskérdés megoldásához*

Forrás:

Pesti Hírlap

Bp.

1922 VII. 9

Osztályozás

Tárgy

333.32

Hely

Idő

"1922"

Személy

Helyszám

A lakáskérdés megoldásához.

Irtá: **Bárá Petrichevich-Eorváth Emil**, népjóléti államtitkár.

Még van 100 munkanap ebben az évben, mely alatt építeni lehet és ha a legnagyobb arányú építkezést indítjuk meg, amely a mai viszonyok közt általában elképzelhető, tudunk építeni naponta 10 kis lakást vagyis kerekében 1000 kislakást. Ez a szám körülbelül a felét teszi ki a vagonokban lévő családoknak, mivel még ma is több mint 2000 vasúti kocsi tartanak elfoglalva a vagonlakók. Szükség-lakásokban mintegy 600 menekült család lakik csak a főváros területén és a ki nem elégített lakásigénylők száma, beleértve azokat is, akik oly elreklvirált lakásrészekben laknak, honnan őket a társadalmi rend érdekében mielőbb ki kell helyezni, 2000 családra tehető. Ha ehhez hozzávesszük, hogy a hónap végével a magyar állampolgárságot optálók beköltözése szintén meg fog indulni, körülbelül 6000-re tehető azon családok száma, akik a fővárosban a tél beállta előtt lakásokban elhelyezendők volna. Mivel pedig 1000 kislakásnál többet semmiesetre az idén építeni nem lehet, a fővárosban 5000 család lakás nélkül fog maradni.

E sorok írója a lakáskérdéssel kizárólag tudomány és szakszempontból foglalkozik és éppen azért ne keressen senki e sorok között politikát. Elég sajnálatos, hogy Magyarországon minden kérdésből politikai kérdést csinálnak, holott épen a politika volt az, amely annyira késleltette az építkezés megindítását, sőt mely jórészt meggyújtotta az egész akció sikerét.

A lakáskérdésnek ugyanis két ágazata van, melyek egymásra kölcsönösen hatással vannak.

Az egyik a lakásügyi közigazgatás, mely a háborúról a békére való átmenet szabályait megállapítja és alkalmazza, a másik pedig a lakásügyi essenciális része, a lakásépítés ügye. E két ágazata a lakásügyeknek csak egymással párhuzamosan és junktimban oldható meg, célját tévesztett tehát minden oly kísérlet, mely lakásügyi közigaz-

gatást, lakásépítési programot nélkül, vagy megfordítva akar csinálni. Miután azonban a lakásügyi közigazgatás csupán formai része a lakáskérdésnek és átmeneti intézkedéseket tartalmazó nem elsőleges fontossága, hanem egy helyesen átgondolt, kitervezt és végrehajtott lakásépítési akciónak függvénye, következőképpen annak mindenben ezen akció méreteihez, terminusához kell igazodnia és sohasem megfordítva. Nálunk, Magyarországon a lakásügyi közigazgatásnak, habár nem egészen tíz éves múltja van, hatalmas kötetekre menő anyaggyűjteménye keletkezett, rendeletek, pótrrendeletek, eljárási szabályok oly tömkelege, melyben eligazodni majdnem lehetetlen. Az is mutatja Magyarországon a jogász i zellem tultengését, hogy lakásügyi kódexünk van, de építeni a múlt esztendőig nem építettünk, sőt minden elméleti igazság és gyakorlati bölcsesség ellenére tétő alá hozott és félig kész épületeinket befejezetlenül pusztulni engedjük. Csak a debreceni Egyetem, az Országos Levéltár és a Pestvidéki Törvényház épületeinek esete jut hirtelen eszembe, ahol sok száz millió koronával fogja az ország megfizetni annak a gyakorlati igazságnak figyelmen kívül hagyását, hogy a tulajdomban volt lakásokosság néha a legnagyobb fényűzést és pazarlást jelent. Egyébként nem kell nekünk járhatatlan utakon haladni, hiszen a környező államok sorba ráléptek arra a helyes útra, mely nélkül a lakáskérdést megoldani nem lehet.

Csehszlovákia és Jugoszlávia elsősorban, de Románia, sőt Ausztria is (Németországról nem is beszélve) nagyarányú építkezésekkel fogtak hozzá a lakáskérdés megoldásához. Nekünk sem kell félünk attól az uttól és bár csak hamarabb rátérhettünk volna, mert az az államháztartásnak sok százmillió korona megtakarítást jelentett volna, ha az építkezések a folyó év tavaszán megindultak volna. Ebben azonban a politika a hibás, mert az első nemzetgyűlés feloszlata, a választások és a most már 1 hónap óta folyó politikai előcsatározások lehetlenné tették az építkezés céljaira szükséges nagy hitel felvételének parlamenti letárgyalását. Ez alatt az idő alatt azonban az építkezési költségek körülbelül a duplájára emelkedtek, vagyis az 1 milliárd koronában kontemplált építési akció vagy csak felében nyerhet megvalósulást, vagy pedig 2 milliárd korona előteremtésére lesz szükség. Előre nem látható drágasági hullámok folyton feljebb és feljebb hajtják a munkabérek és

(Oldal) az anyag árát, úgy hogy mire az építkezés megindulhat, a mai árakhoz viszonyítva újabb nagyarányú drágulásra van kilátás és az eredetileg 3000 kislakásra tervezett építkezési akció jöszerencse esetén egyezre fog összezsugorodni. Ez pedig a jelenlegi szükségletnek csak egyhatodát képes fedezni.

Reámutattam fentebb arra, hogy a lakásügyi közigazgatás a lakásépítési akciónak csak függvénye. Megkísérlem ezen igazságnak két olyan irányban való érvényrejtését beigazolni, mely eddig kevésbé ismert. Így mindennekeelőtt, hogy mentől drágább az új házak előállítási költsége, vagyis mentől jobban nő a disparitás a régi épületek ára és az új épületek előállítási költsége között, elegendő nagyméretű lakásépítési akció megvalósítása nélkül, annál drágább rendszabályokkal kell megkötni a régi bérletek, szabadforgalmat és a háztulajdonosok tulajdonjogát. De ennek aztán az is a következménye, hogy tökéletesen vissza fog húzódni a magántőke az építkezésektől, de másrészt az is, hogy a kötött forgalom mellett kevés lakás kerülvén árúként a piacra, a kereslet exorbitáns növekedésével illegális úton győz a magasabb ajánlat. A jogtalanságok világában is éppen úgy halad parallel egymással a tiltó jogszabály és ennek a kijátszására alkalmas szakértői rafinéria, mint ahogy a betörés-mentes pénzszekrények tökéletesbuléséhez képest finomodtak és tökéletesbedtek a betörők eszközei és szerszamai is. Mindenki téves uton jár tehát, ha azt hiszi, hogy drákói rendszabályokkal a gazdasági élet és itt egyaránt értem a tételes jog által megengedett és meg nem engedett megnyilvánulását a gazdasági életnek, eltéríthető a maga természetes körforgásától és épp annyira tévednek azok is, akik nem veszik észre, hogy amely pillanatban valamely jogintézmény túlélte magát, semmiféle földöntúli hatalommal életben tartani azt nem lehet, ezért szükséges tehát, hogy a lakásügyek terén is visszaterjünk a gazdasági élet természetes törvényeihez, a kereslet és kínálat által szabályozott normákhoz.

Ehez azonban szükséges, hogy mindazon kategóriák számára, akik a megnövekedett drágaságban a maguk erejéből elhelyezkedni nem tudnak, megfelelő számú kislakás álljon rendelkezésre, ahová behurcolkodhassanak a jelenlegi életviszonyaik számára tudrága lakásból. A szociális és jogi életben

is meg kell történni annak a nagy átalakulásnak, mely a gazdasági életben már megtörtént s amelyre az ideológiában Umwertung aller werte-nek neveznek.

Tektonicus földrengések után csuszznak egymásra, süllyednek és emelkednek a földkéreg különböző rétegei és változnak meg alá vagy fölé helyezkedettségükben. A geologus meg tudja értetni velünk, hogy miért történt ez így, miféle hatalmas ős-erők dobták össze-vissza a rétegeket gigászi küzdelmekben. De változtatni rajta nem tud. Így van ez a mai kor szociális életében is, ahol a világháború, az a gigászi küzdelem szabadított fel elementáris és infránális erőket és a társadalomtudomány, amely megakadályozni nem tudja a társadalmi rétegek süllyedését és emelkedését, most keresi azokat a normákat, amelyekkel az új állapotot törvényessé, igazsággá, igaz annak a nemzetnek, amelyik ezt nem a természetes fejlődés irányában, hanem mellékutakon keresil

Indítvány a fővárosi közgyűlésen.

Dr. Bródy Ernő a szerdai közgyűlés elé a következő indítványt terjeszti:

A lakáskérdést csak építéssel lehet megoldani. A főváros feladata kettő, helyi és országos. Helyileg először mellőzve azt a kérdést, hogy a lakásépítés állami vagy városi feladat, a jelenlegi helyzet türehetetlen, az állam és a főváros számos hivatala magánlakásokat foglal el. Összeirandó a Budapesten levő állami és fővárosi hivatalok, közintézmények, iskolák jegyzéke, amelyek jelenleg magánlakásokban vannak és a főváros gondoskodik arról, hogy ezek a magánlakásokból kiteendők és vagy meglevő hivatalokban helyezendők el, vagy pedig számukra új épületeket kell emelni. Összeirandók azok a hadiközpontok, melyek négy évvel a háború megszűnése után még mindig magánlakásokat foglalnak el és felterjesztés intézendő a kormányhoz ezeknek kitelepítése iránt. Másodszor, a főváros írja össze úgy a bel-, mint külterületen levő telkeket, annak megjelölésével, hogy el vannak-e látva közművekkel vagy sem. Az összes ügyosztályok utasítandók azonkak a feltételeknek és könnyítéseknek kidolgozására, melyek a lakásépítés szempontjából figyelembe jöhetnek. Ezeket a munkákat egységes javaslatba foglalva és kizárólag ezen kérdésben összehívandó rendkívüli közgyűlés elé kell terjeszteni. Országosan először a polgármester, mint a városok országos kongresszusának elnöke, még júliusban hívja össze sürgős értekez-

letre Magyarország összes városainak polgármestereit, már előzetesen felkérve őket arra, hogy jelentsek, hogy városukban a lakáskérdés hogyan áll és a város mit tehet a jövőben ebben a kérdésben. Másodszor erre az értekezletre meghivandók a következő szaktestületek: Magyar mérnök és építészegylet, TÉBE, GYOSz, Magyarországi szakszervezeti tanács, tehát az összes érdekelt szervezetek. Harmadszor ez az értekezlet ne szónokló gyülekezet legyen, hanem előre meghatározott terv szerint bizottsági munka alapján érdemleges határozatot hozzon és javaslatot tegyen az építés azonnali megindítására. A városok kongresszusának határozatahoz Budapest rendkívüli közgyűlésének határozata is csatlakoznék és a javaslatot a nemzetgyűlésnek e tárgyban kiküldött bizottsága elé terjeszték, amely abban a helyzetben lesz, hogy egy lakásügyi törvény meghozatalát kezdeményezhesse.

A mai rendkívüli helyzetben még a tél kezdése előtt néhány héttel kell cselekednünk.

A főváros az új lakásrendelet ellen.

A szerdai közgyűlésre nagyarányú előkészületek történnek mindkét oldalon, hogy a lakásrendeletet megdöntsék. A keresztény községi párt megbízásából dr Vass Ernő már a tegnapi nap folyamán napirend előtti felszólalást jelentett be a lakáskérdésben s így a szerdai közgyűlés — mint előre jeleztük — a lakáskérdés miatt át sem tud térni a napirendre.

A vita izgalmas lesz és főképp dr Vass József népjóléti miniszter személye ellen fog irányulni, aki ellen a demokraták összeférhetetlenségi bejelentést készítenek tenni, mert, mint a főváros törvényhatósági bizottságának tagja, vétett a polgárság érdeke ellen, mikor a lakásrendeletet aláírta.

A keresztény községi párt nem fogja ezt az indítványt megszavazni, de árnyalati különbség nélkül állást fog foglalni a lakásrendelet ellen és így a közgyűlés határozata egyhangunak ígérkezik.